

Edyta Stein: Czym jest człowiek? Antropologia teologiczna

Wszelką pracą wychowawczą kieruje jakaś idea człowieka

Stein starała się analitycznie wydobyć wizję człowieka, jaką implicite zawiera katolicka nauka wiary

Nakładem Wydawnictwa Karmelitów

Bosych ukazała się książka Edyty Stein (św. Teresy Benedykty od Krzyża) "Czym jest człowiek? Antropologia teologiczna". Teologia Polityczna objęła nad nią patronat.

Na niniejszy tom składa się cykl niewyłoszonych wykładów dla Niemieckiego Instytutu Pedagogiki Naukowej, opracowany w roku 1933. W antropologii teologicznej Edyta Stein ogniskuje swe rozważania wokół pytania o to, „czego nasza wiara uczy o człowieku, aby w tym świetle poddać sprawdzeniu zarówno własną koncepcję człowieka, jak i każdą obcą”. W obszernej, choć niedokończonej części, autorka podejmuje dyskusję z tezami modernistów dotyczącymi związków pomiędzy rozumem a wiarą. Dla współczesnego czytelnika wskazane przez Edytę Stein błędy modernizmu mogą stać się punktem wyjścia do przemyślenia obecnego kryzysu wiary oraz pogłębionego rozumienia Kościoła.

Książkę można nabyć u Wydawcy (oprawa twarda, 392 s.).

Przedmowa

Edyta Stein

W książce tej chcemy wyeksponować obraz człowieka, jaki zawiera nasza nauka wiary. Zgodnie ze współczesnym uzusem naukowym, zamierzony cel nazwalibyśmy antropologią dogmatyczną. Tak rozumiane zadanie nasunęło mi się w związku z moimi próbami ugruntowania pedagogiki. Nikt nie zaprzeczy, że wszelką nauką o wychowaniu i wszelką pracą wychowawczą kieruje i determinuje ją jakaś idea człowieka. Co bynajmniej nie znaczy, że idea ta jest objaśniona, teoretycznie opracowana. Jeśli pedagogika aspiruje do naukowości, to jednym z jej najistotniejszych zadań będzie refleksja nad tą przewodnią ideą. Na gruncie tego rodzaju rozważań jako docent Niemieckiego Instytutu Pedagogiki Naukowej w Münster próbowałam w semestrze zimowym 1932/1933 zająć się tym problemem, używając narzędzi filozoficznych[1]. Od początku zdawałam sobie sprawę, że taka „antropologia filozoficzna”, nawet gdyby ją rozwinąć znacznie dalej, niż było to dla mnie możliwe w ramach wykładu, wymaga uzupełnienia teologicznego. Jego potrzebę mogłam słuchaczom wyraźnie wskazać, omawiając konkretne zagadnienia. Ale wynika ona też czysto teoretycznie ze stosunku filozofii (czy też nauki w ogóle) i

wiary, ujmowanego tak, jak ujmuje go nasz Kościół. Zgodnie z tym pojmowaniem, wiara ma podwójne znaczenie dla nauki: po pierwsze, znaczenie kryterium, którym należy mierzyć dokonania nauki i który ją „chroni i strzeże... przed błędami”[2]; następnie znaczenie uzupełnienia, ponieważ prawda objawiona daje odpowiedź na wiele pytań, które pozostają nierozwiązywalne dla rozumu naturalnego. Na gruncie idei nauki katolickiej można powiedzieć zatem, że każdy pedagog katolicki musi, w sensie pilnego zadania, jasno uświadomić sobie, czego nasza wiara uczy o człowieku, aby w tym świetle poddać sprawdzeniu zarówno własną koncepcję człowieka, jak i każdą obcą. A ponieważ w dzisiejszych czasach zapanowała moda na „antropologię” i ponieważ z różnych stron rzuca się na rynek {rozmaite} koncepcje antropologiczne i dostarcza je właśnie nauczycielstwu[3], zależało mi szczególnie, by katolickim nauczycielom i nauczycielkom wskazać kryterium, którym muszą się posługiwać w swych ocenach. Kwestię tę zamierzałam omówić podczas wykładu w semestrze letnim 1933 roku. Okazało się to jednak niemożliwe, dlatego przystąpiłam do jej książkowego opracowania.

Ponieważ chodziło mi wyłącznie o naukę wiary, trzymałam się przede wszystkim definicji dogmatycznych; twierdzenia teologiczne przytaczam tylko tam, gdzie wobec nazbyt zwięzłego sformułowania wskazana wydawała mi się jego eksplikacja; objaśnienia filozoficzne cytuję tylko wtedy, gdy dogmaty zawierają specjalistyczne wyrażenia filozoficzne, których rozumienia nie mogłam zakładać[4]. Zważywszy na ścisłe współdziałanie filozofii i teologii, jakie jest charakterystyczne dla długich okresów nauki kościelnej, można powiedzieć, że ich pełne rozdzielenie w praktyce naukowej nie daje się przeprowadzić – mimo zasadniczej różnicy ich przedmiotu i ich metody.

Przeczytaj obszerne wprowadzenie do książki autorstwa Beate Beckmann-Zöller

Przypisy:

[1] Por. Edith Stein, *Der Aufbau der menschlichen Person. Vorlesungen zur philosophischen Anthropologie*, ESGA 14, Freiburg 2004.

[2] Por. D 1799 (skrót D zawsze oznacza: Heinrich Denzinger – Clemens Bannwart, *Enchiridion symbolorum, definitionum et declarationum de rebus*

fidei et morum; publikacja będąca niezbędną pomocą we wszelkich badaniach dogmatycznych; ostatnie 16–17 wydanie, Herder Freiburg 1928). {Pozycja ta jest wciąż wydawana i uzupełniana. Najnowsze wydanie - już 40. – Herder 2005. Nie ma polskiego tłumaczenia całości, a jedynie wybór wypowiedzi pt. *Breviarium Fidei*. Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła, oprac. Stanisław Głowa SJ, Ignacy Bieda SJ, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 2001; powyższy cytat: s. 27–28. Nowe opracowanie *Breviarium fidei*, dokonane pod redakcją Ignacego Bokwy (Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 2007), odbiega od poprzedniego doborem dokumentów.

Pominięte w nim zostały teksty, które „dziś mają znaczenie raczej historyczne” (tamże, s. 6). Opracowanie to nie zawiera także konkordancji, która umożliwiłaby odnalezienie potrzebnego fragmentu w cytowanym dziele Denzingera i odwrotnie. Przyp. red. pol.}.

[3] Przekreślone: „katolickiemu”.

[4] Krój czcionki odróżnia wywody o charakterze eksplikacji od czystej treści nauki wiary.

